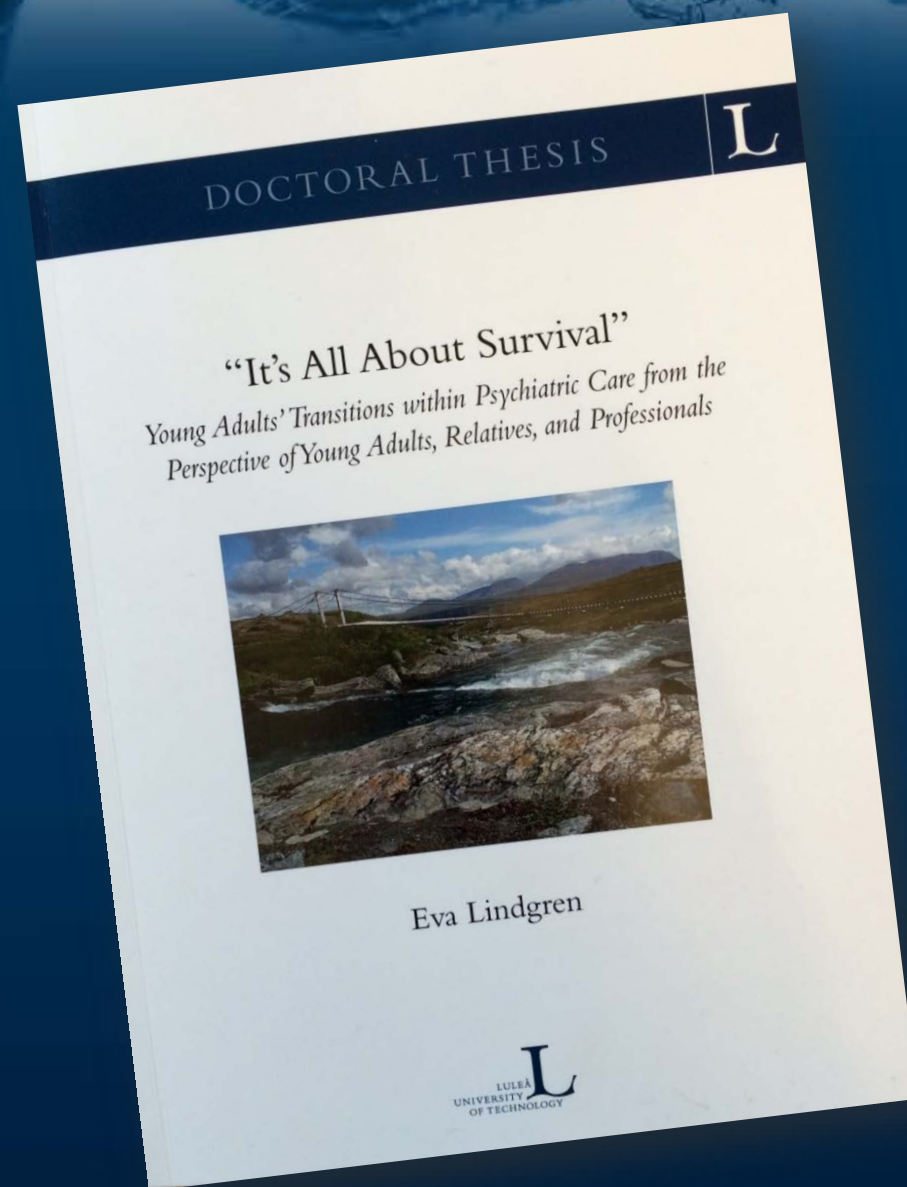

”It’s all about survival”

Eva Lindgren

Psykiatrisjuksköterska
Universitetslektor/avd chef
Avdelningen för omvårdnad
Institutionen för hälsovetenskap
Luleå tekniska universitet
Tel: 0920-49 22 19
Mobil: 070-292 93 42

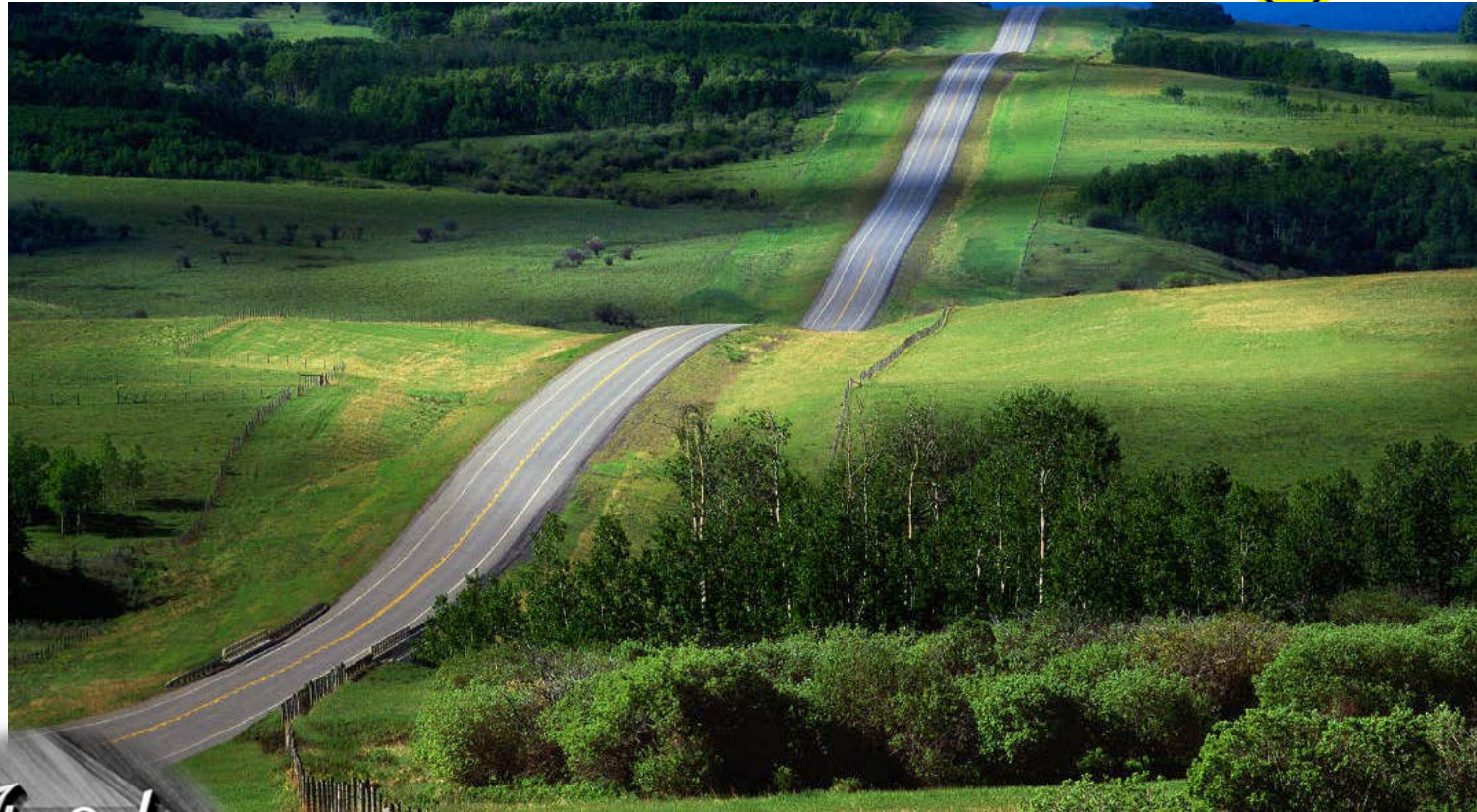
BAKGRUND

- Barn och unga upp till 18 år – BUP
- Unga över 18 år – vuxenpsykiatri
- Överflyttning från BUP till VP vid 18 års ålder
- Flera förändringar sker samtidigt
- Unga vuxna med psykiska svårigheter kan vara särskilt sårbara
- Risk att ”falla mellan stolarna”

TRANSITION = FÖRÄNDRINGSPROCESS

- Transition relaterat till
 - ✓ Utveckling
 - ✓ Hälsa/ohälsa
 - ✓ Situation /Organisation
- Förändring som ställer krav på anpassning till en ny situation
- Behov att ta till sig ny kunskap och beteende
- Finna sig själv i sin nya roll

Varje transition börjar med ett slut och slutar med en ny början

ÖVERGRIPANDE SYFTE

Att beskriva och förklara unga vuxnas upplevelser av transition inom psykiatrisk vård från unga vuxnas, närståendes och personalens perspektiv

DELSTUDIE I-IV

Studie	Syfte	Deltagare/datainsamling
I	Beskriva personalens erfarenheter och syn på överflyttningen från BUP till VP	Sex fokusgrupper 12 personal BUP (2 öpv, 1 slv), 11 personal VP (2 öpv, 1 slv)
II	Beskriva och förklara unga vuxnas och närståendes förväntningar och upplevelser av överflyttningen från BUP och VP	Individuella intervjuer 3 unga vuxna 18 år (2 kvinnor, 1 man) , 6 närstående (4 mödrar, 1 fader, 1 kp på behandlingshem)
III	Beskriva och förklara unga vuxnas upplevelser av psykiatrisk vård under transition till vuxenliv	Individuella intervjuer 11 unga vuxna 18-26 år (7 kvinnor, 4 män)
IV	Beskriva och förklara närståendes upplevelser av föräldraskap till en unga vuxen med psykisk ohälsa under transition till vuxenliv	Individuella intervjuer 10 närstående till unga vuxna med psykisk ohälsa (8 kvinnor, 2 män)

PERSONALENS ERFARENHETER OCH SYN PÅ ÖVERFLYTTNING TILL VUXENPSYKIATRIN

Utvecklingsrelaterad transition

Att bli vuxen innebär eget ansvar

Situations/organisations- relaterad transition

En utmaning när olika perspektiv och
vårdkulturer möts

Samarbete är en förutsättning för trygg
och säker transition

EN UTMANING NÄR VÅRDKULTURER MÖTS

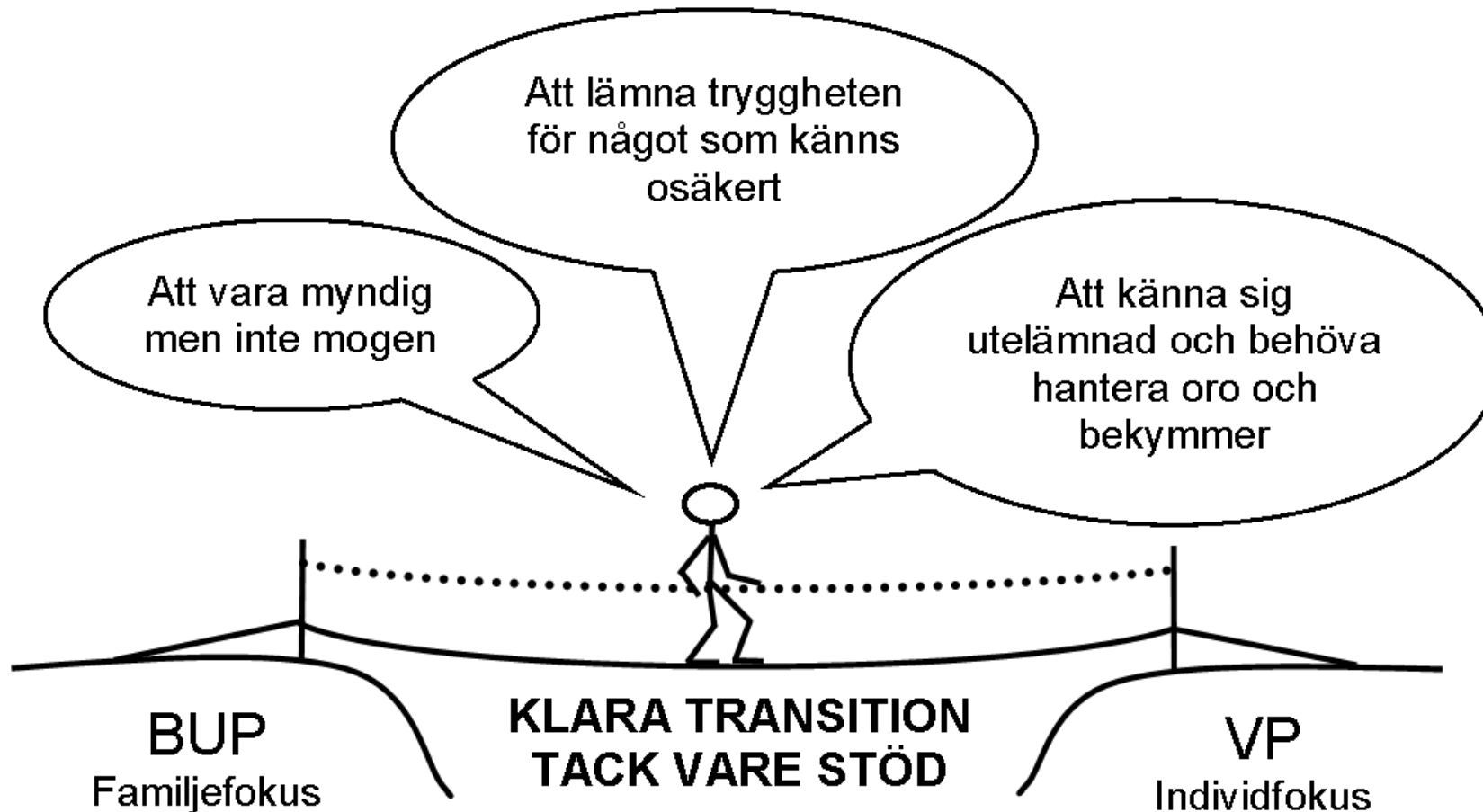
”man försöker verkligen att inte min otrygghet ska spegla av sig och man försöker förmedla en positiv bild. Men jag kan ju inte säga så mycket och ge information direkt och det låter ju otryggt när jag inte kan säga så här blir det och det här kommer att hända” (BUP)

BEHOV AV SAMARBETE

”kanske just att man kan dela på vissa saker, att okej om dom börjar komma hos oss att man inte avslutar direkt på bup, lite mer samarbete kan man önska” (VP)

UNGA VUXNAS OCH NÄRSTÅENDES FÖRVÄNTNINGAR OCH UPPLEVELSER

VARA MYNDIG MEN INTE MOGEN

“jag tycker det är fruktansvärt... inte för att jag misstror vuxenpsykiatrin utan för att jag har ingen koll... hon vill ju inte att vi ska ha med det att göra” (förälder)

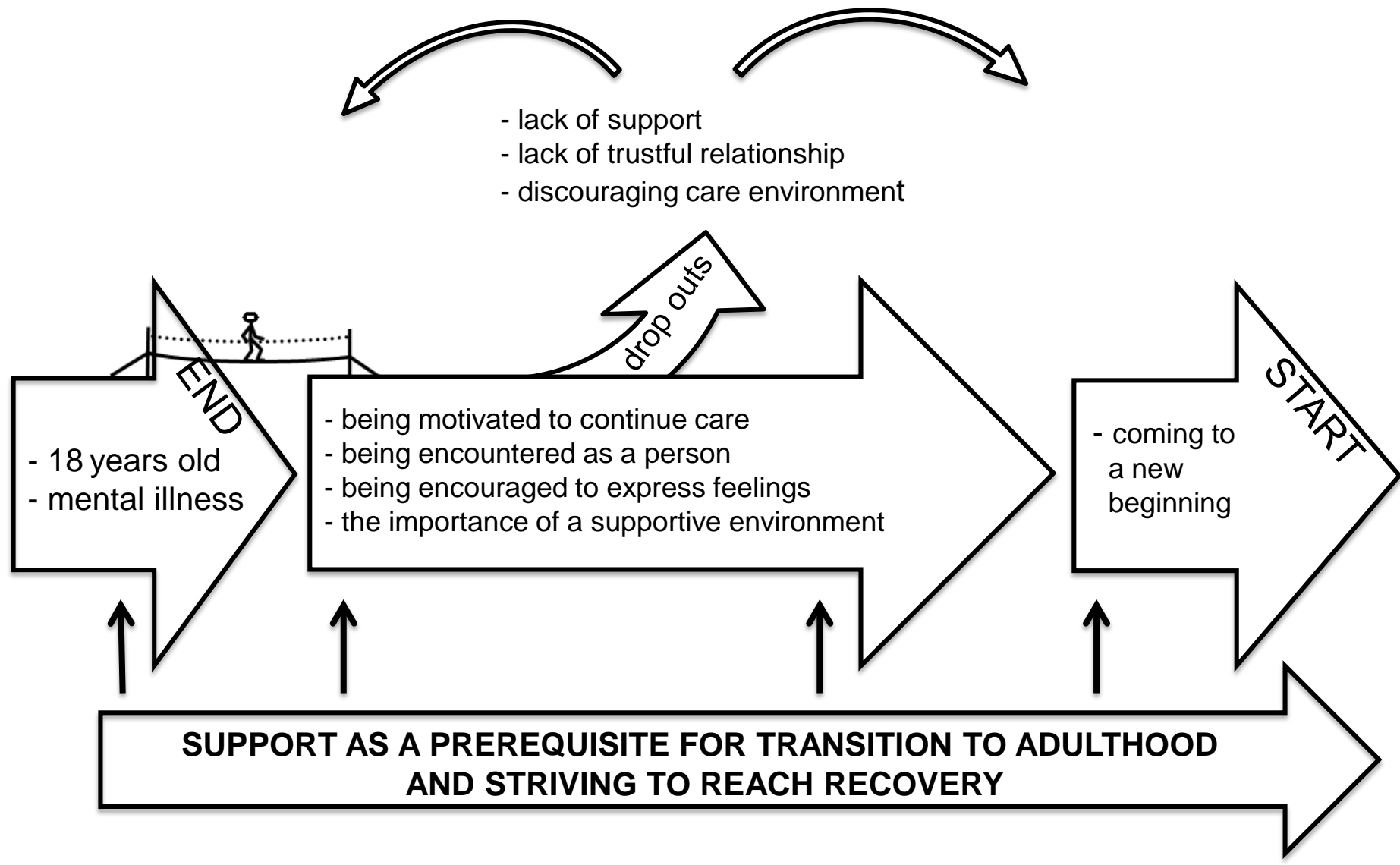
ATT LÄMNA DET TRYGGA

” vi är trygga med dom och dom har alltid vetat våra problem och hon har tyckt att det var bra att veta att här vet dom” (närstående)

KÄNNA SIG UTELÄMNAD

”Jag skulle få veta alltså mer i tid och sen att dom skulle ha fixat så jag kunnat träffa nån över sommaren nåt läkarbesök eller nånting... jag vet inte hur dom tänker, om dom tänker, ja men nu är det semester, men det funkar ju inte så för alla” (ung vuxen)

BLI MOTIVERAD TILL FORTSATT VÅRD

“många gånger var det så att man ville dö och så på tisdag ska jag träffa min terapeut och prata lite så jag kan hålla ut tills då. Så vissa gånger tror jag det var livsnödvändigt eller vad man ska säga att gå dit bara för att man ska ha nåt mål” (ung vuxen)

BLI BEMÖTT SOM EN PERSON

”hon har pratat med mig som att jag är...varken som att jag är barn eller vuxen utan hon har pratat med mig som hon märker att jag vill bli pratad med”

Personalen är
engagerad och
motiverad att hjälpa

Fattar beslut om att ta
emot hjälp

Känner sig tagen på
allvar och vill berätta

ATT UTTRYCKA TANKAR OCH KÄNSLOR

”Det är inte så att jag vet exakt vad jag känner bara inte vill berätta det utan jag har ju som ingen aning om vad jag känner. Jag kan känna nånting men jag kan liksom inte sätta ord på det för jag vet inte vad jag känner. Så tror jag det kan vara med flera liksom särskilt unga man vet ju liksom inte så mycket än om känslolivet liksom...”

(ung vuxen)

STÖDJANDE ELLER HINDRANDE VÅRDMILJÖ

“det var en lugn och skön miljö förutom då ibland när det blev lite stökigt... jag kunde slappna av och kände nu kanske kommer det att vända... jag tyckte det var skönt då, jag kunde ju inte göra mig själv illa”

“det är som ett lager det finns ingenting att göra...hur tror man att någon som mår dåligt möjligen kan komma på bättre tankar... jag känner att jag står som inte så högt i rang”

(unga vuxna)

VARA PÅ VÄG MOT FÖRÄNDRING

“jag var jätte rädd alltså... vem skulle jag vara om jag inte var sjuk alltså får jag lika många kramar av min mamma och pappa får jag lika mycket omtanke och allt sånt där”

NÄRSTÅENDES UPPLEVELSER AV FÖRÄLDRASKAP TILL EN UNG VUXEN MED PSYKISK OHÄLSA

- Vara maktlös i ett dygnet-runt-föräldraskap
- Vara del av en frustrerande och skrämmande värld
- Att hoppas på förändring och en möjlighet att släppa taget

BALANSGÅNG

- Vara både förälder och vårdgivare eller släppa taget och låta den unga vuxna ta eget ansvar
- Slåss för att de ska få god vård eller acceptera att bli utestängd

MAKTLÖSHET

- Mot samhället, sjukvården och den unga vuxna
- Se behovet av vård men inte få möjlighet att vara delaktig i beslut
- Bli utestängd på grund av sekretessen

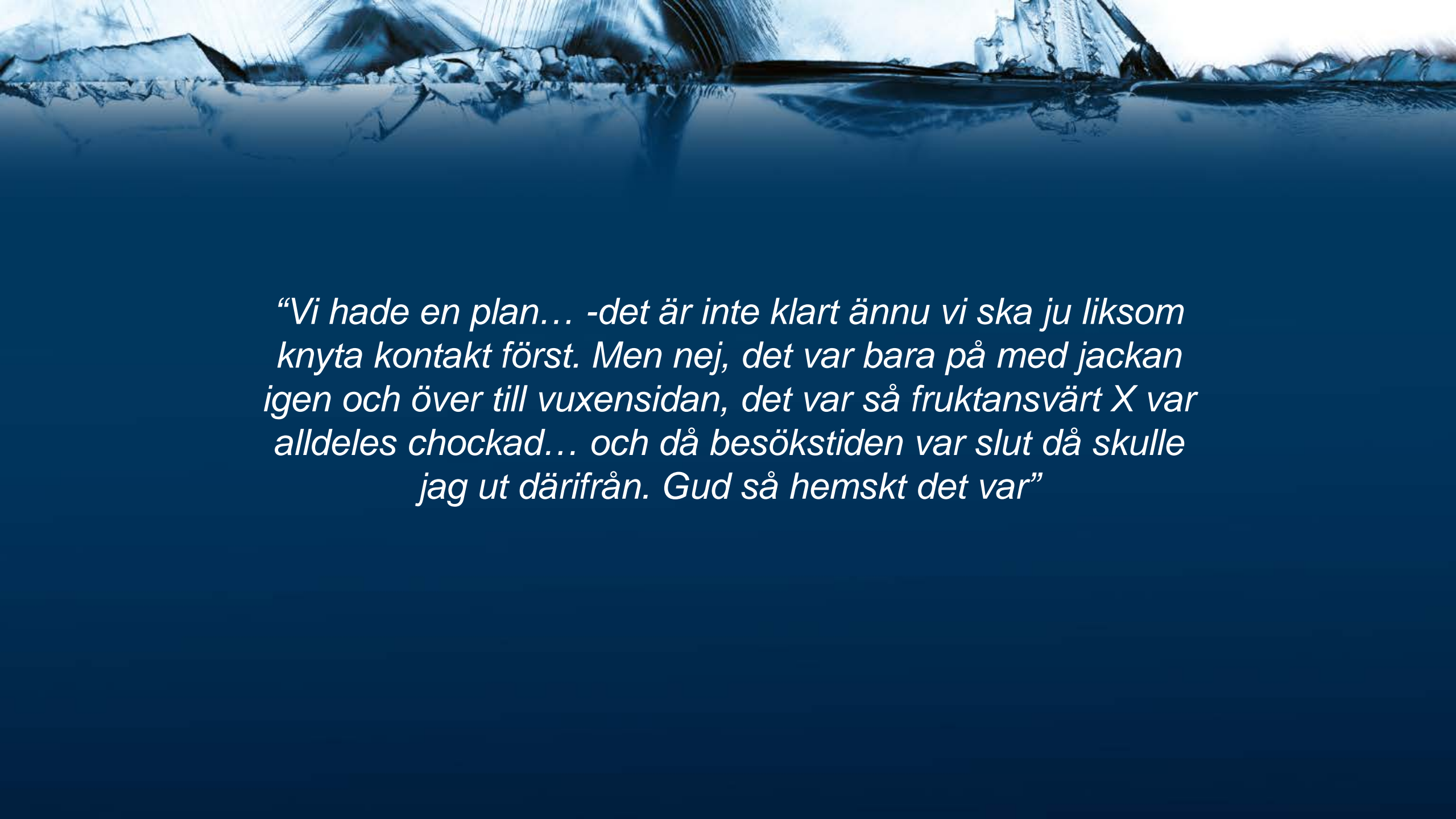

“det är inte alltid en fördel heller att han har ett eget boende det är en väldig otrygghet att ha honom där och veta att innanför dom där dörrarna kan vad som helst hända...så med tanke på det är det egentligen skönast att ha honom på min soffa”

EN FRUSTRERANDE OCH SKRÄMMANDE VÄRLD

- Vara oförberedd på överflyttningen trots planering
- Delaktighet och stöd till närstående försvann
- Att inte få svar på frågor kring den unga vuxnas hälsotillstånd
- Att få en fullmakt kan vara en lösning

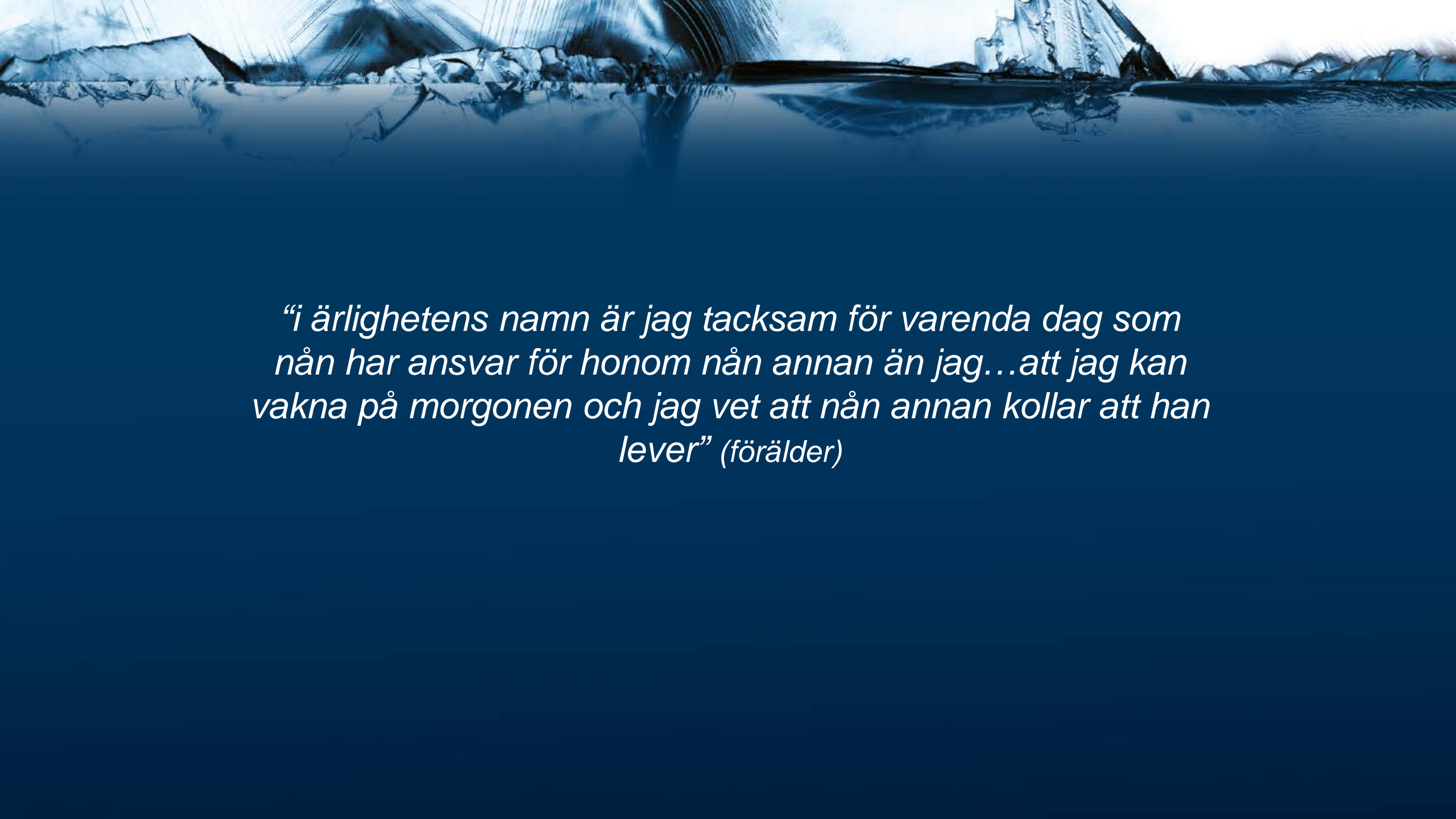
“Vi hade en plan... -det är inte klart ännu vi ska ju liksom knyta kontakt först. Men nej, det var bara på med jackan igen och över till vuxensidan, det var så fruktansvärt X var alldeles chockad... och då besökstiden var slut då skulle jag ut därifrån. Gud så hemskt det var”

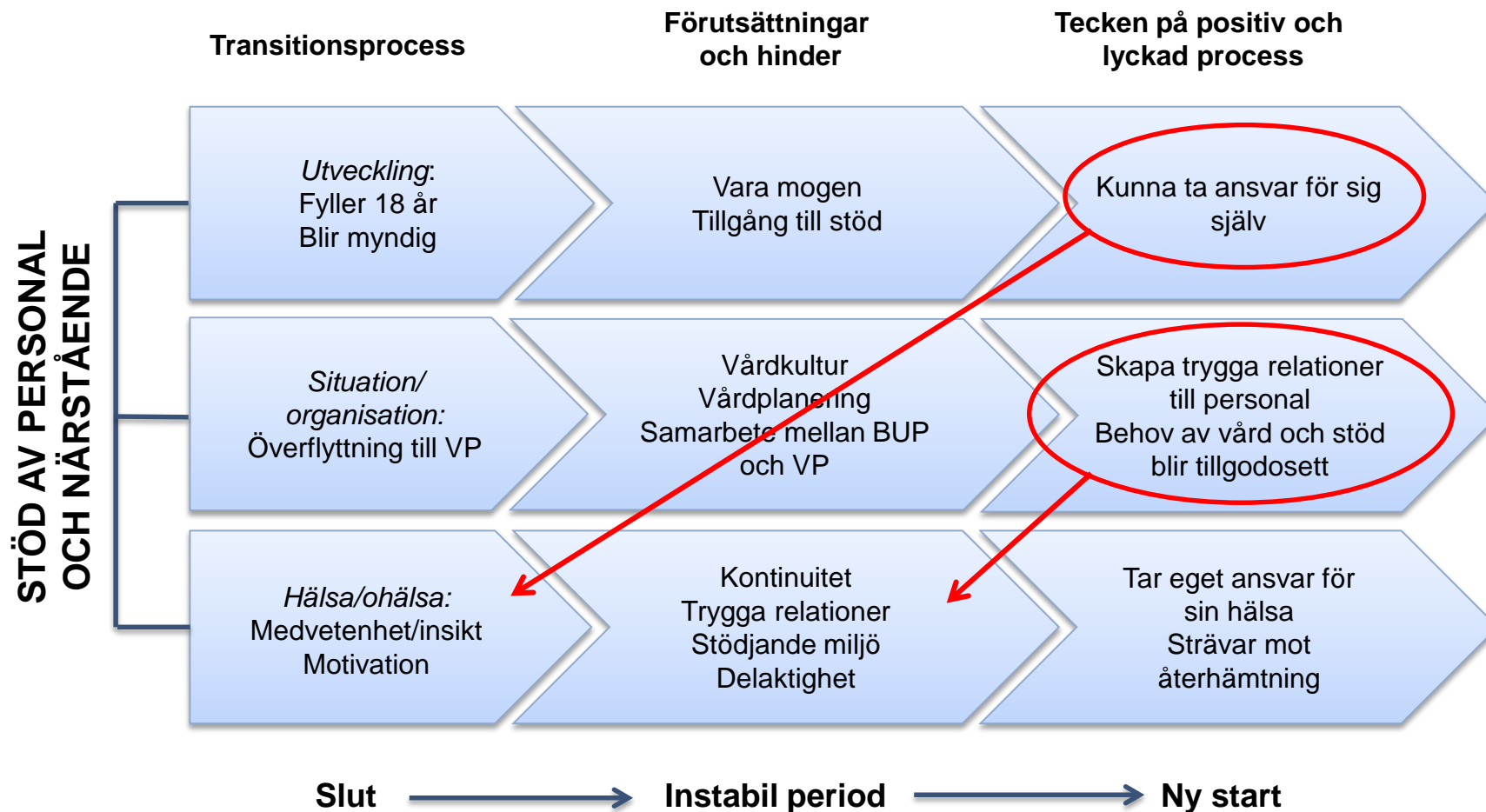
ATT HOPPAS PÅ EN FÖRÄNDRING

- Viktiga livshändelser tändes hoppet
- Att träffa "rätt" person underlättar att kunna släppa taget
- God och säker vård är också en trygghet för närstående

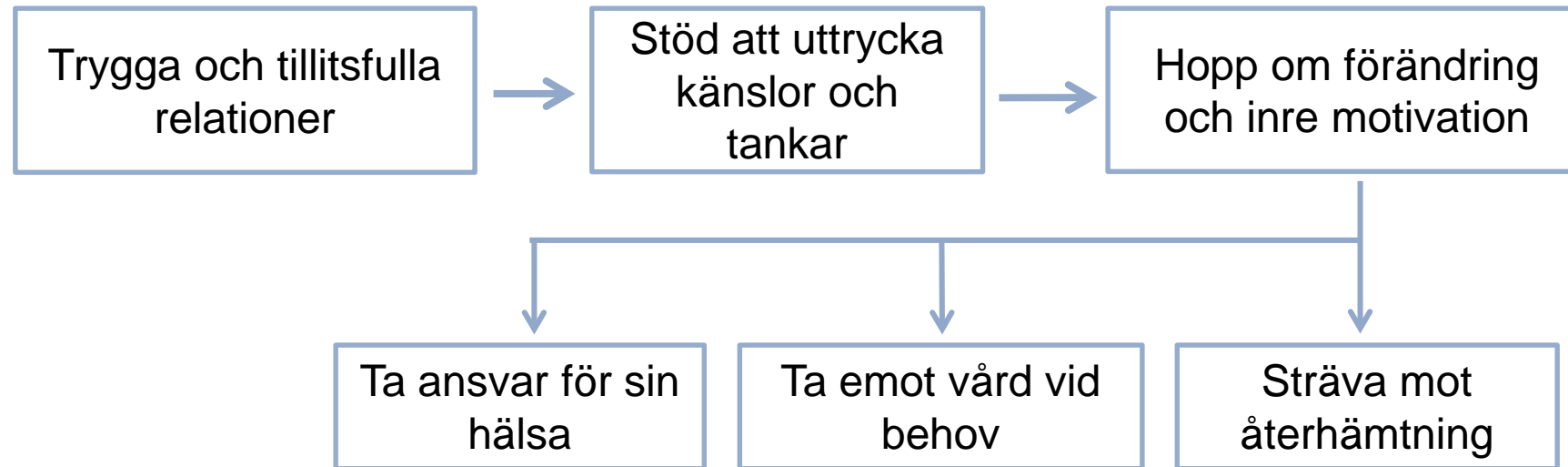
- Stöd till närstående så de orkar fortsätta ge stöd till sitt barn

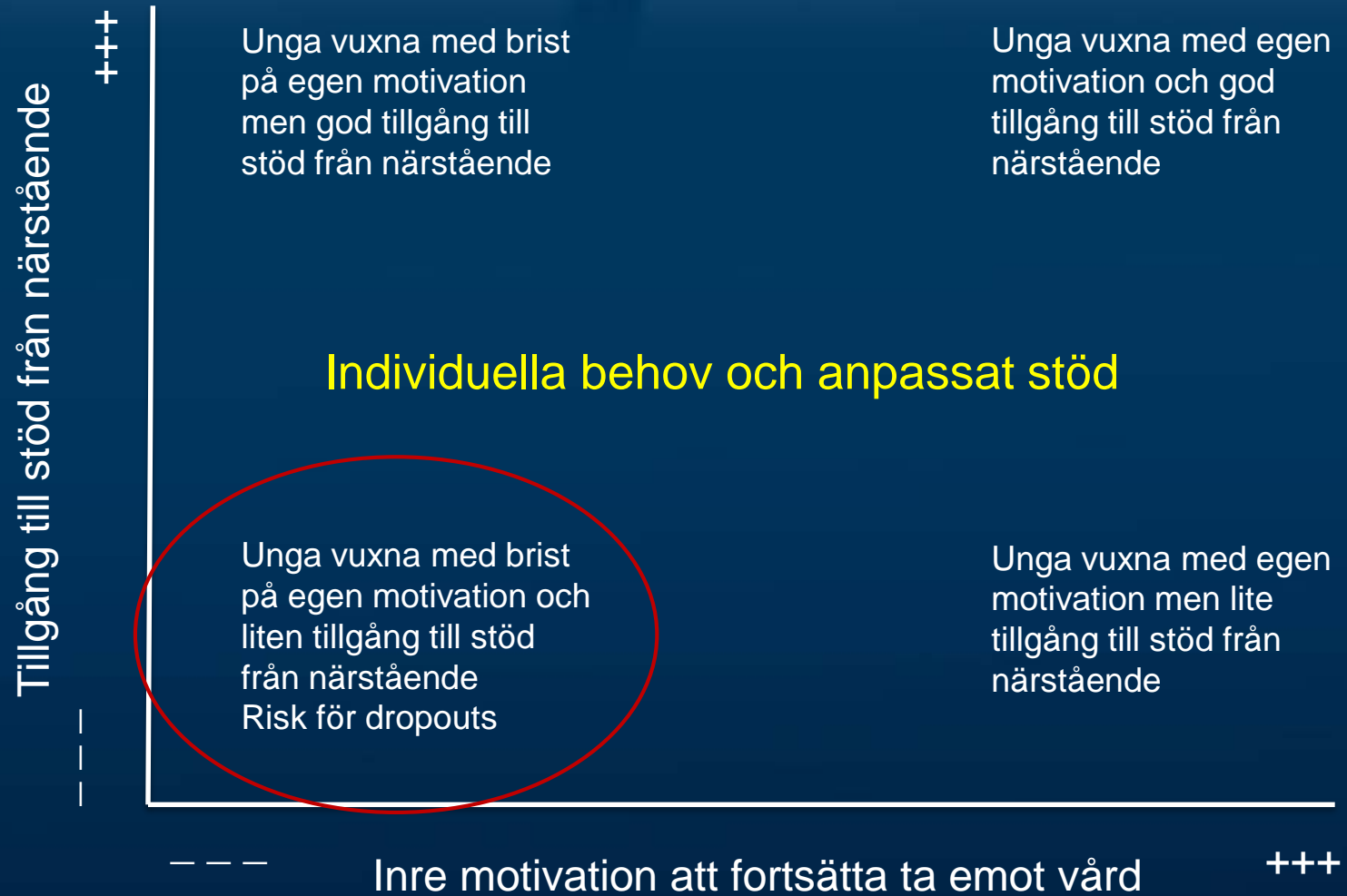
*“i ärlighetens namn är jag tacksam för varenda dag som
nån har ansvar för honom nån annan än jag...att jag kan
vakna på morgonen och jag vet att nån annan kollar att han
lever” (förälder)*

STÖD OCH INRE MOTIVATION ÄR EN FÖRUTSÄTTNING FÖR TRANSITION OCH ÅTERHÄMTNING

**Brist på stöd leder till ökad risk att vården avbryts
trots behov av fortsatt vård**

SLUTSATS

- ✓ Överflyttning från BUP till VP innebär mer än att byta avdelning
- ✓ Samarbete och samverkan är en avgörande faktor
- ✓ Planera överflyttningen tillsammans med BUP, vuxenpsykiatri och familjen
- ✓ Möjlighet att skapa tillitsfulla relationer ökar unga vuxnas motivationen att ta emot vård
- ✓ Se närstående som en resurs och inkludera dem i vården
- ✓ Var observant på unga vuxna med svagt stöd från närstående och brist på egen motivation

LULEÅ
TEKNISKA
UNIVERSITET

L